

- ANALYSE

Antallet af detailarbejdssteder falder fortsat

Mere end hvert tiende arbejdssted i detailbranchen er forsvundet siden 2010. 89 af landets 98 kommuner har oplevet et faldende antal detailarbejdssteder. Udviklingen skyldes bl.a., at der er en bevægelse mod større arbejdssteder, da antallet af medarbejdere i branchen er stigende. En anden årsag er mere internethandel. 5 pct. af detailhandelsansatte er i 2020 ansat i den internetbaserede detailbranche.

Der har i mange år været en tendens til, at butikkerne forsvinder fra gadebilledet. Det har medvirket til, at regeringen oprettede et partnerskab for levende bymidter, som i maj 2021 offentliggjorde deres anbefalinger og en værktøjskasse, som kommunerne kan tage i brugⁱ. Dansk Erhverv har undersøgt, hvordan antallet af arbejdssteder i detailbranchen har udviklet sig i perioden 2010 til 2020. Vi har desuden undersøgt, hvad der kan forklare udviklingen, og hvordan tallene varierer på tværs af kommuner og brancher.

Undersøgelsen viser, at i perioden fra 2010 til 2020 er antallet af arbejdssteder inden for detailhandel faldet fra 27.300 til 24.000. Det svarer til, at mere end hvert tiende arbejdssted er forsvundet ud af det lokale bybillede. Tendensen er forholdsvis ensartet på tværs af landets 98 kommuner, hvor kun otte kommuner har oplevet en fremgang i antallet af arbejdssteder i løbet af de ti år.

Udviklingen skyldes blandt andet en tendens til, arbejdsstederne i detailhandlen bliver færre, men større. Det er med til at forklare, at antallet af job i detailbranchen er steget på trods af, at antallet af arbejdssteder er faldet. Udviklingen er derudover en konsekvens af forbrugernes stigende efterspørgsel efter onlinevarer. Detailbrancher, der sælger udvalgsvarerⁱⁱ via internettet, har oplevet en stor stigning i antallet af arbejdssteder, mens de tilsvarende fysiske butikker med samme udvalg har oplevet en tilbagegang. På trods af den stigende internethandel i detailbranchen udgør andelen af job i internetdetailhandlen kun ca. 5 pct. af det samlede antal job i detailbranchen i 2020.

Indhold i notatet

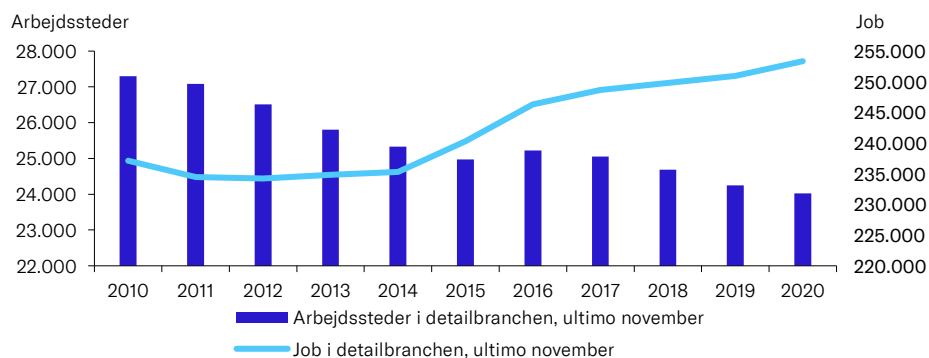
Vi præsenterer først udviklingen i antal arbejdssteder inden for detailhandlen som helhed, og vi sammenholder tallene med udviklingen i antallet af job i detailbranchen. Derefter ser vi på udviklingen af arbejdssteder på tværs af kommuner og på tværs af detailhandlens underbrancher. Til sidst beskriver vi datakilderne i et metodeafsnit.

Udvikling i antal arbejdssteder og job i detailbranchen

Antallet af detailhandelsarbejdssteder i Danmark er faldet støt siden 2010. I 2020 var der 24.000 arbejdssteder indenfor detailbranchen, hvilket svarer til et fald på 3.300 arbejdssteder siden 2010, se figur 1. Det svarer til et fald på 12 pct. Dermed er lidt over hvert 10. arbejdssted forsvundet fra det lokale bybillede.

På trods af, at antallet af arbejdssteder er faldet, er der ikke sket det samme for antallet af job i branchen. I 2020 var der mere end 250.000 job, hvilket er en stigning på knap 7 pct. siden 2010. Antallet af job dækker over antal beskæftigede lønmodtagere, selvstændige og arbejdende ægtefæller. En person kan godt besidde flere job.

Figur 1: **Udviklingen i antal arbejdssteder og antal job i detailhandlen, 2010-2020**

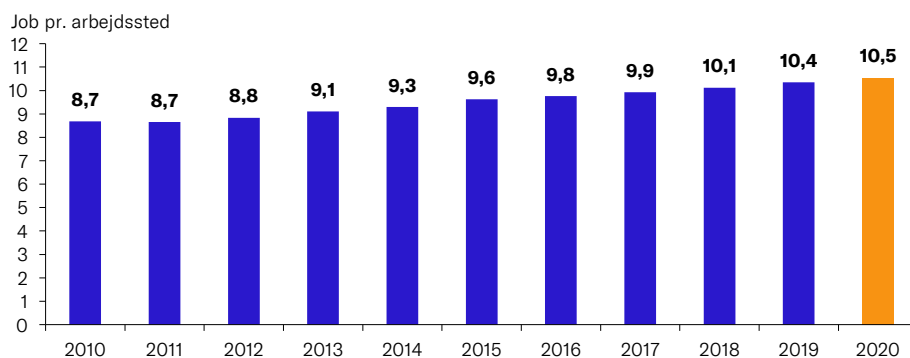
Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel ERHV1.

Note: Bemærk at figurens akser begynder i hhv. 22.000 arbejdssteder (venstre) og 220.000 beskæftigede (højre).

Detailarbejdsstederne bliver større

Når antallet af arbejdssteder i detailbranchen falder, mens antallet af job stiger betyder det en tendens til flere ansatte pr. arbejdssted. Figur 2 viser, at antallet af job pr. arbejdssted i detailbranchen steget siden 2010.

Figur 2: **Job pr. arbejdssted i detailbranchen, 2010-2020**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel ERHV1.

Vi ser dermed en omstilling fra mange små arbejdssteder til færre, men større arbejdssteder.

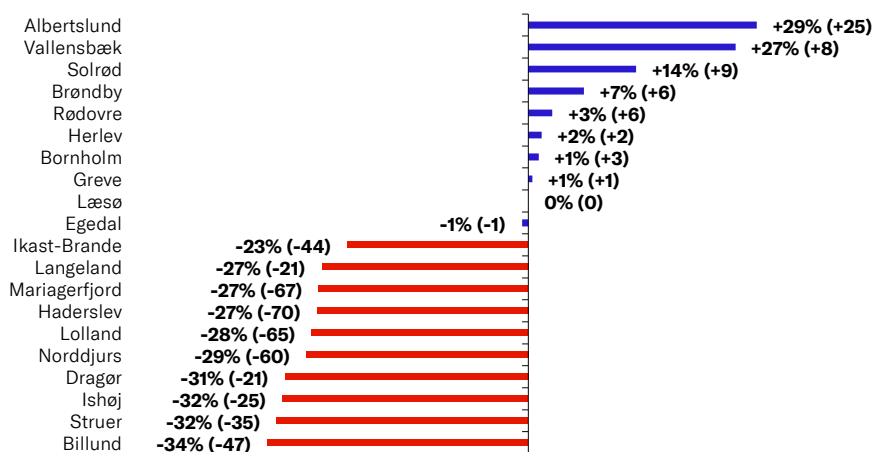
Udvikling på tværs af landets kommuner

Samlet set er antallet af detailarbejdssteder i Danmark faldet med 12 pct. i løbet af de sidste 10 år. På tværs af Danmark har 89 af landets 98 kommuner oplevet et fald i antallet af arbejdssteder i perioden. Kun otte kommuner har haft en positiv udvikling i antal arbejdssteder, og en enkelt kommune har haft nulvækst, se figur 3.

Albertslund Kommune har haft den største procentvise vækst. Antallet af arbejdssteder er steget med 29 pct., hvilket svarer til 25 arbejdssteder. Fem af de otte kommuner med fremgang ligger i hovedstadsområdet. De har samlet haft en fremgang på 47 arbejdssteder, mens Region Hovedstaden samlet set har oplevet et fald på 764 arbejdssteder.

De to kommuner med størst tilbagegang er Billund og Struer. De har oplevet et fald i antallet af arbejdssteder på hhv. 34 og 32 pct.

Figur 3: **Procentvis og absolut ændring i antallet af detailarbejdssteder fra 2010 til 2020 i de 10 kommuner med hhv. største stigninger/mindste fald og største fald**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Top 10-kommuner med største stigninger/mindste fald er markeret med blå. Bund 10-kommuner med største fald er markeret med rød.

Generelt er der ikke tale om en forskydning af arbejdssteder fra små til store kommuner. De fire største kommuner i Danmark målt på indbyggertal – København, Aarhus, Aalborg og Odense – har også oplevet en tilbagegang på 8-13 pct. siden 2010, se tabel 1 i bilag 1. Tabellen viser udviklingen i antal arbejdssteder og indbyggertal for landets 98 kommuner fra 2010 til 2020.

Udvikling på tværs af brancher

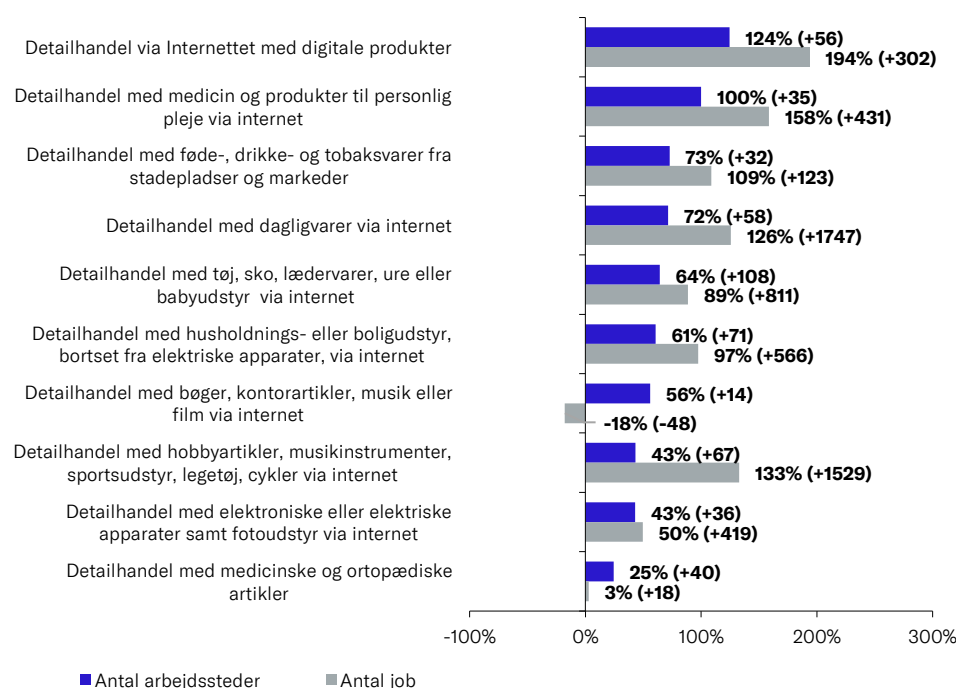
På trods af, at der overordnet har været et fald i antallet af arbejdssteder i detailbranchen som helhed, er det langt fra alle brancher, der har oplevet tilbagegang.

I dette afsnit viser vi først de ti detailbrancher, som har haft størst vækst i antal arbejdssteder, og derefter ser vi på de ti brancher, som har haft størst fald i antal arbejdssteder.

Efterspørgslen efter onlinevarer stiger fortsat

Figur 4 viser, at ud af de ti brancher med størst vækst i antal arbejdssteder, opererer otte med salg via internettet. *Detailhandel med digitale produkter via internettet* har haft den største vækst med mere end en fordobling i antallet af arbejdssteder fra 2016ⁱⁱⁱ til 2020.

Figur 4: **Brancher med størst vækst i antal arbejdssteder. Procentvis og absolut ændring i antal arbejdssteder og antal job, 2016-2020**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel ERHV1.

To brancher, som ikke opererer med salg via internettet, er også at finde på top 10-listen over størst vækst i antal arbejdssteder. Det drejer sig om *detailhandel med føde- drikke- og tobaksvarer fra studepladser og markeder* og *detailhandel med medicinske og ortopædiske artikler*.

Coronakrisen kan være med til at forklare væksten i antallet af arbejdssteder i den første branche, da udendørs markeder og stadepladser har været mindre ramt af restriktioner end indendørs arbejdssteder med samme produkter.

Væksten i branchen *detailhandel med medicinske og ortopædiske artikler* kan hænge sammen med den demografiske udvikling. Antallet af ældre stiger, hvilket øger efterspørgslen efter produkter som høreapparater mv., samtidig med at den ældste del af befolkningen er den gruppe, der handler mindst via internettet^{iv}.

Tabel 2 i bilag 2 viser udviklingen i antal arbejdssteder for alle brancherne i detailhandlen fra 2016 til 2020.

Figur 4 viser også, at ni ud af de ti brancher med størst vækst i antal arbejdssteder også har oplevet en høj vækst i antallet af job. Kun *branchen detailhandel med bøger, kontorartikler, musik eller film via internettet* har oplevet et fald i antallet af job.

Det er vigtigt at bemærke, at en del af forklaringen på den høje procentvise vækst blandt internetbrancherne er, at de kommer fra et lavt niveau både hvad angår arbejdssteder og job. I 2016 udgjorde brancherne 4,3 pct. af det samlede antal arbejdssteder inden for detailbranchen. I 2020 er andelen steget til 6,6 pct. I samme periode er andelen af job i internetbrancherne steget fra at udgøre 2,8 pct. af det samlede antal job i detailbranchen til 5,2 pct. af det samlede antal job.

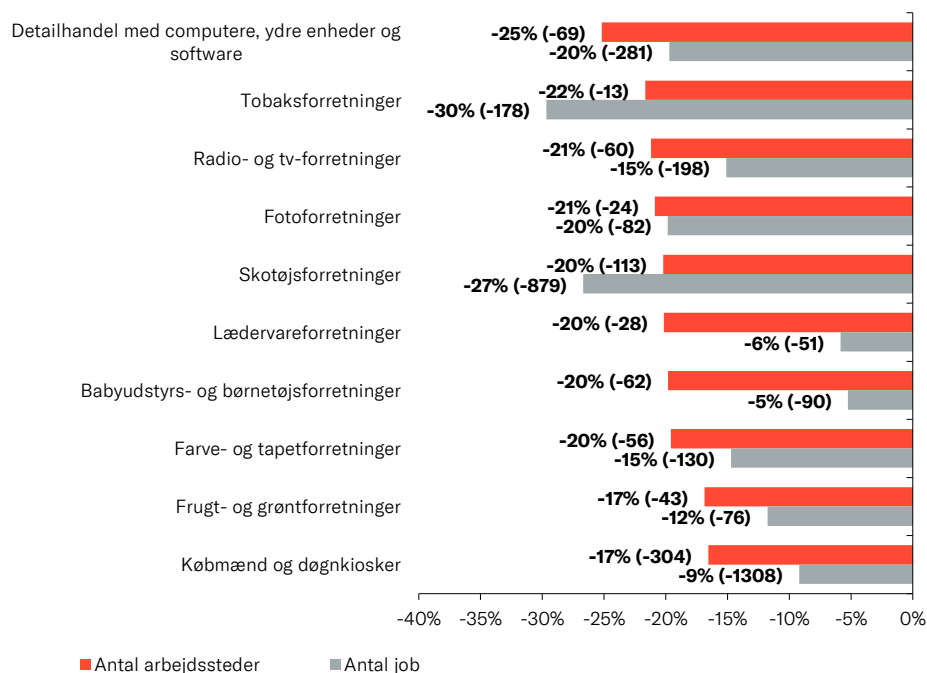
Tilbagegang blandt brancher med specialiserede, fysiske forretninger

Figur 5 viser de ti brancher i detailhandlen, som har haft det største fald i antal arbejdssteder. Mange af dem er brancher, der sælger nogle af de tilsvarende udvalgsvarer, som forbrugerne i højere grad køber via internettet.

Det største fald er hos *branchen detailhandel med computere, ydre enheder og software*. Siden 2016 er hvert fjerde arbejdssted i branchen forsvundet. Herefter kommer tobaksforretninger, radio- og tv-forretninger og fotoforretninger, hvor mere end hvert femte arbejdssted er forsvundet siden 2016.

Alle brancherne har desuden oplevet et fald i antallet af job i perioden fra 2016 til 2020.

Figur 5: **Brancher med størst fald i antal arbejdssteder. Procentvis og absolut ændring i antal arbejdssteder og antal job, 2016-2020**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel ERHV1.

Metode

Datagrundlaget for analysen på kommuneniveau er en særkørsel fra Danmarks Statistik på antal arbejdssteder under branchekoden detailhandel. Denne er opdelt på alle 98 kommuner. Data for detailbrancherne kommer fra Danmarks Statistik tabel ERHV1.

Et arbejdssted kan i princippet være fx et lager eller en administrativ kontorbygning, ligesom også rene e-handelsarbejdssteder, der ikke fremgår som fysiske butikker i gadebilledet, indgår. E-handelsarbejdssteder udgør dog kun 6,6 pct. af det samlede antal arbejdssteder i 2020. I praksis er de fleste arbejdssteder derfor fysiske butikker, og man kan derfor se udviklingen over tid som udtryk for ændringer i butiksbilledet.

Analysens tal opgør det samlede antal detailarbejdssteder i en kommune og indfanger derfor ikke den forskydning, der sker inden for kommunegrænsen. Dermed belyser analysen ikke en eventuel forskydning fra landområder og små bysamfund til større byområder indenfor samme kommune.

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 26. januar 2021.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Kontakt

Henvendelser angående analysen kan ske til markedschef Lotte Engbæk Larsen på lel@danskerhverv.dk eller på tlf. 3374 6121.

Henvendelser angående metode og beregninger kan ske til Seniorøkonom Agnete Nielsen på anie@danskerhverv.dk eller på tlf. 3374 6179.

Bilag 1. Udvikling i arbejdssteder og indbyggertal i kommunerne

Tabel 1: Udvikling i arbejdssteder og indbyggertal 2010-2020.

Kommune	Antal arbejdssteder 2010	Antal arbejdssteder 2020	Ændring i arbejdssteder 2010-2020, antal	Ændring i arbejdssteder 2010-2020, pct.	Ændring i indbyggertal 2010-2020, pct.
Albertslund	85	110	25	29%	0,0%
Allerød	83	66	-17	-20%	6,4%
Assens	194	159	-35	-18%	-2,6%
Ballerup	203	171	-32	-16%	2,0%
Billund	140	93	-47	-34%	1,7%
Bornholm	224	227	3	1%	-6,3%
Brøndby	84	90	6	7%	3,8%
Brønderslev-Dronninglund	155	132	-23	-15%	1,4%
Dragør	67	46	-21	-31%	6,9%
Egedal	123	122	-1	-1%	4,4%
Esbjerg	567	516	-51	-9%	0,3%
Fanø	33	31	-2	-6%	8,4%
Favrskov	197	166	-31	-16%	4,0%
Faxe	161	132	-29	-18%	3,6%
Fredensborg	131	116	-15	-11%	4,2%
Fredericia	235	208	-27	-11%	3,1%
Frederiksberg	565	543	-22	-4%	7,8%
Frederikshavn	399	340	-59	-15%	-3,8%
Frederikssund	227	185	-42	-19%	2,4%
Frederiksværk-Hundested	139	115	-24	-17%	1,0%
Furesø	129	116	-13	-10%	7,1%
Faaborg-Midtfyn	226	175	-51	-23%	-1,0%
Gentofte	402	313	-89	-22%	5,3%
Gladsaxe	212	204	-8	-4%	8,0%
Glostrup	122	111	-11	-9%	8,6%
Greve	194	195	1	1%	5,7%
Gribskov	207	195	-12	-6%	0,9%
Guldborgsund	332	266	-66	-20%	-3,5%
Haderslev	257	187	-70	-27%	-1,2%
Hedensted	203	178	-25	-12%	1,6%
Helsingør	356	298	-58	-16%	2,5%
Herlev	118	120	2	2%	9,0%
Herning	430	396	-34	-8%	4,2%
Hillerød	266	239	-27	-10%	7,8%
Hjørring	383	294	-89	-23%	-3,5%
Holbæk	340	299	-41	-12%	2,9%
Holstebro	307	282	-25	-8%	2,7%
Horsens	426	363	-63	-15%	11,0%
Hvidovre	157	152	-5	-3%	7,6%
Høje Taastrup	213	196	-17	-8%	6,5%
Hørsholm	158	155	-3	-2%	2,0%
Ikast-Brande	189	145	-44	-23%	2,6%
Ishøj	79	54	-25	-32%	11,6%
Jammerbugt	228	188	-40	-18%	-1,5%
Kalundborg	200	164	-36	-18%	-1,7%
Kerteminde	94	85	-9	-10%	0,2%

Kolding	469	431	-38	-8%	4,6%
København	3338	3.079	-259	-8%	19,7%
Køge	328	295	-33	-10%	6,7%
Langeland	79	58	-21	-27%	-7,5%
Lejre	70	65	-5	-7%	4,5%
Lemvig	120	106	-14	-12%	-9,5%
Lolland	233	168	-65	-28%	-12,5%
Lyngby-Taarbæk	362	302	-60	-17%	7,6%
Læsø	16	16	0	0%	-9,3%
Mariagerfjord	248	181	-67	-27%	-1,9%
Middelfart	177	156	-21	-12%	3,2%
Morsø	116	93	-23	-20%	-7,3%
Norddjurs	210	150	-60	-29%	-2,8%
Nordfyn	119	110	-9	-8%	0,1%
Nyborg	124	108	-16	-13%	1,0%
Næstved	418	356	-62	-15%	2,5%
Odder	102	99	-3	-3%	5,2%
Odense	969	841	-128	-13%	8,5%
Odsherred	174	167	-7	-4%	-0,2%
Randers	464	422	-42	-9%	3,2%
Rebild	108	86	-22	-20%	4,4%
Ringkøbing-Skjern	294	277	-17	-6%	-3,2%
Ringsted	191	163	-28	-15%	7,0%
Roskilde	430	387	-43	-10%	7,3%
Rudersdal	224	180	-44	-20%	4,2%
Rødovre	194	200	6	3%	12,2%
Samsø	32	28	-4	-13%	-8,8%
Silkeborg	423	394	-29	-7%	6,3%
Skanderborg	237	221	-16	-7%	9,4%
Skive	224	184	-40	-18%	-4,7%
Slagelse	400	359	-41	-10%	2,1%
Solrød	65	74	9	14%	11,4%
Sorø	131	103	-28	-21%	1,2%
Stevns	84	74	-10	-12%	4,0%
Struer	108	73	-35	-32%	-6,4%
Svendborg	285	261	-24	-8%	-1,2%
Syddjurs	229	183	-46	-20%	3,8%
Sønderborg	300	257	-43	-14%	-2,9%
Thisted	271	222	-49	-18%	-4,1%
Tønder	196	172	-24	-12%	-5,9%
Tårnby	172	163	-9	-5%	6,5%
Vallensbæk	30	38	8	27%	18,4%
Varde	254	226	-28	-11%	-0,8%
Vejen	175	150	-25	-14%	-0,1%
Vejle	526	499	-27	-5%	8,8%
Vesthimmerlands	194	152	-42	-22%	-3,6%
Viborg	417	373	-44	-11%	3,9%
Vordingborg	246	198	-48	-20%	-1,6%
Ærø	43	37	-6	-14%	-10,7%
Aabenraa	276	223	-53	-19%	-2,0%
Aalborg	943	848	-95	-10%	10,0%
Århus	1520	1.360	-160	-11%	14,1%

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Bilag 2. Udvikling i arbejdssteder i brancherne

Tabel 2: Udvikling i arbejdssteder 2016-2020.

Branche	Antal arbejdssteder 2016	Antal arbejdssteder 2020	Ændring i arbejdssteder 2016-2020, antal	Ændring i arbejdssteder 2016-2020, pct.	Job pr. arbejdssted
Detailhandel via Internettet med digitale produkter	45	101	56	124%	4,5
Detailhandel med medicin og produkter til personlig pleje via internet	35	70	35	100%	10,0
Detailhandel med føde-, drikke- og tobaksvarer fra stadepladser og markeder	44	76	32	73%	3,1
Detailhandel med dagligvarer via internet	81	139	58	72%	22,6
Detailhandel med tøj, sko, lædervarer, ure eller babyudstyr via internet	168	276	108	64%	6,3
Detailhandel med husholdnings- eller boligudstyr, bortset fra elektriske apparater, via internet	117	188	71	61%	6,1
Detailhandel med bøger, kontorartikler, musik eller film via internet	25	39	14	56%	5,7
Detailhandel med hobbyartikler, musikinstrumenter, sportsudstyr, legetøj, cykler via internet	155	222	67	43%	12,1
Detailhandel med elektroniske eller elektriske apparater samt fotoudstyr via internet	84	120	36	43%	10,5
Detailhandel med medicinske og ortopædiske artikler	163	203	40	25%	3,1
Forhandlere af lystbåde og udstyr hertil	63	77	14	22%	4,3
Detailhandel med brugte varer i forretninger	364	418	54	15%	3,2
Detailhandel med drikkevarer	381	426	45	12%	3,4
Detailhandel med elektriske husholdningsapparater	282	310	28	10%	13,1
Detailhandel med andre varer i.a.n. via internet	385	420	35	9%	4,5
Apoteker	430	461	31	7%	13,0
Detailhandel med kosmetikvarer og produkter til personlig pleje	534	572	38	7%	9,9
Kunsthandel og gallerivirksomhed	183	195	12	7%	3,0
Møbelforretninger	483	512	29	6%	13,5
Planteforhandlere og havecentre	104	110	6	6%	12,4
Detailhandel med andre varer fra stadepladser og markeder	55	58	3	5%	3,2
Detailhandel med belysningsartikler samt husholdningsartikler i.a.n.	99	104	5	5%	4,4
Anden detailhandel med fødevarer i specialforretninger	551	575	24	4%	4,7

Detailhandel med køkkenudstyr, glas, porcelæn, bestik, vaser, lysestager mv.	388	395	7	2%	9,1
Dyrehandel	270	272	2	1%	4,1
Detailhandel med telekommunikationsudstyr	249	250	1	0%	6,6
Detailhandel fra postordreforretninger	0	0	0	0%	-
Boligtekstilforretninger	195	194	-1	-1%	14,1
Discountforretninger	1578	1558	-20	-1%	26,0
Byggemarkeder og værktøjsmagasiner	497	490	-7	-1%	16,5
Optikere	761	749	-12	-2%	5,2
Anden detailhandel fra ikke-specialiserede forretninger	229	223	-6	-3%	154,3
Blomsterforretninger	860	837	-23	-3%	4,5
Supermarkeder	788	754	-34	-4%	39,4
Cykel- og knallertforretninger	632	594	-38	-6%	3,5
Detailhandel med brød, konditori- og sukkervarer	497	467	-30	-6%	7,8
Detailhandel med ure, smykker og guld- og sølvvarer	673	632	-41	-6%	5,2
Detailhandel med andre varer i.a.n.	893	831	-62	-7%	4,7
Forhandlere af sports- og campingudstyr	855	779	-76	-9%	7,0
Fiskeforretninger	199	181	-18	-9%	5,0
Detailhandel med tekstiler, beklædningsartikler og fodtøj fra studepladser og markeder	46	41	-5	-11%	4,8
Forhandlere af musikinstrumenter	70	62	-8	-11%	2,9
Detailhandel med kjolestoffer, garn, broderier mv.	309	273	-36	-12%	4,0
Detailhandel med aviser og papirvarer	25	22	-3	-12%	3,5
Detailhandel med tæpper, vægbeklædning og gulvbelægning	275	241	-34	-12%	4,6
Slagter- og viktualieforretninger	445	389	-56	-13%	6,2
Tøjforretninger	3627	3143	-484	-13%	6,2
Forhandlere af gaveartikler og brugskunst	720	621	-99	-14%	5,8
Detailhandel med bøger	275	236	-39	-14%	7,5
Servicestationer	567	482	-85	-15%	11,6
Detailhandel med musik- og videoptagelser	20	17	-3	-15%	2,9
Detailhandel med spil og legetøj	324	274	-50	-15%	7,5
Købmænd og døgnkiosker	1837	1533	-304	-17%	8,4
Frugt- og grøntforretninger	255	212	-43	-17%	2,7
Farve- og tapetforretninger	286	230	-56	-20%	3,3
Babyudstys- og børnetøjsforretninger	313	251	-62	-20%	6,5
Lædervareforretninger	139	111	-28	-20%	7,4
Skotøjsforretninger	559	446	-113	-20%	5,4
Fotoforretninger	115	91	-24	-21%	3,6
Radio- og tv-forretninger	283	223	-60	-21%	5,0
Tobaksforretninger	60	47	-13	-22%	9,0
Detailhandel med computere, ydre enheder og software	274	205	-69	-25%	5,6

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel ERHV1.

Noter

ⁱ Kilde: <https://realdania.dk/nyheder/2021/05/partnerskab-for-levende-bymidter-200521>.

ⁱⁱ Udvalgsvarer dækker over varige forbrugsgoder som tøj, sko, elektronik mv.

ⁱⁱⁱ I afsnittet om forskelle på tværs af brancher ser vi kun på udviklingen tilbage til 2016. Det skyldes, at branchekoderne for internetbrancherne først blev oprettet i 2014, og vi kan derfor ikke gå 10 år tilbage.

^{iv} Kilde: Danmarks Statistik, tabel BEBRIT07.